

Handläggare
Mats Larsson
Telefon: 508 301 01

Till
Kyrkogårdsnämnden
2017-02-01

Utredning angående Strandkyrkogården

Förvaltningens förslag till beslut

Förvaltningen föreslår nämnden

1. att godkänna redovisningen.

Mats Larsson,
förvaltningschef

Sammanfattning

I ärendet redovisas den konsultrapport kyrkogårdsförvaltningen beställt för att utreda hur Strandkyrkogården kan ges ökad attraktivitet. Konsulten föreslår olika åtgärder där de viktigaste är följande:

Renodla begravningsplatsen i fyra naturtyper: skogen, gläntan, brynet och ängen.

En ny ceremonibyggnad byggs med möjlighet till begravningsceremonier och besökstolett.

En tillkommande meditationsplats/lund.

Befintligt vägnät ses över med avsmalning av vägarna.

Förvaltningen ser positivt på förslagen men konstaterar samtidigt att finansiering saknas för större investeringar såsom byggandet av en ny ceremonibyggnad i nuvarande investeringsplan 2017-2019.

Flera av de övriga förslagen ryms inom den årliga budget för underhållsåtgärder som avdelningen för begravnings- och service

disponerar. Detta förutsatt att förslagen kan genomföras under en period på 2-3 år.

Förvaltningen pekar på att Strandkyrkogården saknar en naturlig koppling till staden och bostadsbebyggelse. Det är därför osäkert om eventuella investeringar i ny ceremonibyggnad, upprustning och omplanering av begravningsplatsen kommer att innebära fler gravsättningar än de drygt 100-tal som idag genomförs per år.

Bakgrund

Strandkyrkogården ligger i ett naturskönt område i gränsen till Tyresö kommun men används i liten grad för gravsättningar. Antal gravsättningar är endast 100-120 per år. Här finns inte heller något begravningskapell för ceremonier. Kyrkogårdsnämnden gav i samband med beslut om *Verksamhetsplan 2016* förvaltningen i uppdrag att utreda hur begravningsplatsen kan ges ökad attraktivitet.

Ärendet

Strandkyrkogården invigdes år 1996 och är belägen på egendomen Skrubba cirka 10 km söder om Stockholms city. Den har ett högt och naturskönt läge strax intill sjön Drevviken, med utsträckning åt öster mot Vendelsövägen.

Arkitekt Göran Bergquist har utformat begravningsplatsen och dess minneslund. Arealen är 25 hektar med möjlighet till cirka 20 000 gravar. Begravningsplatsens inrymmer, förutom gravkvartersmark och minneslund, en damm, allmänna ytor, yttre och inre vägar, parkeringsplatser samt ett inhägnat område med ekonomibyggnad.

På Strandkyrkogården finns fortfarande plats för kistgravar, vilket annars är en bristvara på flera av våra begravningsplatser. Strandkyrkogården har inget begravningskapell varför dödsboet hänvisas att vid behov använda något av Skogskyrkogårdens kapell för begravningsceremonier. Därefter kan gravsättning ske på Strandkyrkogården.

På begravningsplatsen finns särskilda gravkvarter för icke-kristna samfund. Här finns exempelvis gravkvarter för muslimer, hinduer, sikher respektive buddister. Även mandéer – ett kristet samfund – har egna gravkvarter här. Hinduer, sikher och buddister har särskilda ceremoniplatser inne på sina respektive gravkvarter.

Särskilda kvarter finns också för naturgravar i skogsområde.

Strandkyrkogården har endast 100 -120 gravsättningar per år, i huvudsak kistgravsättningar.

Kyrkogårdsförvaltningen gav landskapsarkitekt Elin Samuelsson i uppdrag att på konsultbasis ta fram en programhandling om hur Strandkyrkogården skulle kunna utvecklas. Förslaget biläggs detta ärende.

Konsulten pekar i sin rapport på såväl Strandkyrkogårdens styrkor som svagheter:

Styrkor: natursköna omgivningar, fina siktlinjer, utbyggd infrastruktur, tallskog i bra skick, fina stenarbeten, dammen.

Svagheter: saknar målpunkt, svag integrering med omgivningen, överdimensionerat vägsystem, storskalig gestaltning i entréområde och servicestationer.

Konsulten föreslår sammanfattningsvis följande 12 åtgärder:

1. Renodla begravningsplatsen i fyra naturtyper: skogen, gläntan, brynet och ängen
2. En ny ceremonibyggnad byggs med möjlighet till begravningsceremonier. Byggnaden bör ha besökstolett.
3. Befintligt vägnät ses över med avsmalning av vägarna.
4. Tillkommande meditationsplats/lund.
5. Omprojektering av ängen.
6. Fler gravskick som askgravlund och kistgravlund vid behov.
7. Nya entréer vid befintliga gång- och cykelstråk.
8. Ta vara på och utveckla befintliga stenarbeten på nyckelplatser.
9. Varsam ljussättning av strategiska platser.
10. Översyn befintliga servicestationer.

11. Kompletterande vegetation på utvalda platser.

12. Lyft fram närheten till Drevviken.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom förvaltningsledningen och behandlats i förvaltningsgrupp 2017-01-25.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Strandkyrkogården har många kvaliteter. Förvaltningen konstaterar att Strandkyrkogården ändock inte blivit den attraktiva begravningsplats som det var tänkt när den planerades i mitten av 1980-talet. Begravningsplatsen saknar en naturlig koppling till staden och bostadsbebyggelse. Det är huvudorsaken till att här sker förhållandevis få gravsättningar per år.

Genom åren har Strandkyrkogården utvecklats till en begravningsplats med särskilda gravkvarter för icke-kristna samfund. Det är exempelvis vanligt med kistgravsättningar i de muslimska kvarteren. Till viss del beror detta på bristen på muslimska gravplatser i västra delen av Stockholm. Däremot är det få gravsättningar vid kvarteren för sikher, hinduer respektive buddister.

Det unika med Strandkyrkogården är möjligheten för gravsättning i naturgravar inne i skogen. Det gäller såväl kistgravar som urngravar.

Förvaltningen delar konsultens uppfattning att en ny ceremonibyggnad skulle ge Strandkyrkogården en tydligare karaktär och identitet. En ny ceremonibyggnad skulle ge möjlighet till begravningsceremonier såväl inomhus som utomhus. Likaså är behovet av allmäntoaletter stort och bör prioriteras vid en byggnation. Idag finns det endast en portabel toalett på området.

Begravningsbyråerna menar att i nuläget är Skogskyrkogården det naturliga valet för många boende i södra Stockholm i samband med begravning. Strandkyrkogårdens geografiska läge utanför staden är i nuläget inte attraktivt. Det är därför osäkert om eventuella investeringar i ny ceremonibyggnad, upprustning och omplanering av begravningsplatsen kommer att innebära flera gravsättningar än det drygt 100-tal som idag genomförs per år.

För boende i Tyresö kommun är behovet av begravningsplatser väl tillgodosett. Tyresö församling har exempelvis byggt ut verksamheten med nya gravkvarter vid Tyresö kyrka.

Begravningsbyråerna ser ändå positivt på idén att bygga en ceremonibyggnad på Strandkyrkogården. Vid kistbegravningar blir det betydligt enklare för alla inblandade att kunna genomföra ceremoni och gravsättning på samma plats.

Mandéerna har vid flera tillfällen påtalat behovet av en ceremonibyggnad på Strandkyrkogården. När det gäller den muslimska gruppen är dock traditionen att begravningsceremoni genomförs vid graven.

I investeringsplanen för år 2017-2019 finns inga medel avsatta för olika åtgärder för att höja Strandkyrkogårdens attraktionsförmåga. De medel som nämnden själv fritt disponerar, 10 mnkr per år, är till viss del redan in-tecknade genom utbyte av maskinpark m m. Större investeringar vid Strandkyrkogården, exempelvis byggandet av en ny ceremonibyggnad, kräver därför en utökad investeringsram under perioden 2018-2020.

Flera av de åtgärder konsulten föreslår är mindre kostnadskrävande. De ryms inom den budget för underhållsåtgärder som avdelningen för begravnings- och service disponerar. Detta förutsatt att förslagen kan genomföras under en period på 2-3 år.

Förvaltningen avser att återkomma i frågan om finansiering i samband med ärendet ”Underlag för budget 2018 med inriktning 2019 och 2020” vid nämndens aprilsammanträde.

Strandkyrkogården omfattas inte av Kulturminneslagens bestämmelser. Det är endast begravningsplatser tillkomna före 1940 som omfattas av lagstiftningen. Det innebär att Länsstyrelsens tillstånd inte behöver inhämtas när förändringar inom begravningsplatsen ska genomföras.

SLUT

Bilaga

1. Strandkyrkogården, programhandling (landskapsarkitekt Elin Samuelsson)